Цэна асобнага номэру **20** коп.

№ 1. Мінск Пятніца 8 сакавіка 1918 г. № 1.

БЕЛАРУСКІ ШЛЯХ

Рэдакцыя і кантора:
Серпухоуская вул. № 12.
Тэл. 401.

Ад рэдакцыі.

„Беларускі шлях" ставіць сабе мэтай: нізалежнасць Беларусі, нацыянальная еднасць і арганізацыя, развіцце беларускай духоўнай і матэрыяльнай культуры.

Газэта будзе выходзіць, як наладзіцца почта і тэлеграф, штодня. Падпіска ешчэ ні прымаецца. Газэта будзе прадавацца: у газэтчыкоу, у беларускай кнігарні— Захароуская 24, у рэдакцыі «Вольнай Беларусі»—Захароуская 18, у „Беларускай Хаце"—конный базар.

Адрэс рэдакціі „Беларускага шляха": Мінск, Серпухоуская 12.

Просім беларусау падтрымаць газэту і даваць адрэсы, для рассылкі пробных нумэроу і арганізацыі продажы „Беларускага шляха".

Мінск. 8 Сакавіка.

Цяжка і доуга пакутавау народ наш пад уладою маскоускага самодзержанаго ураду. Уся праца дзержаунай машыны кіравалася так, каб трымаць яго у цемнаце, у марнолі, на самым доле супольнаго будынку. Розум народу, мозг народу, яго уласнае дзіцця—інтэлігэнцыя, тая, што хацела і магла служыць яму на карысьць—безлітасна разлучалася з ім хітрымі, хціўымі апякунамі. З рэвалюцыяй настау, здавалося, момэнт, калі інтэлігэнцыя здоляе вольна прыйсьці к народу і ахвяраваць яму свае сілы, а к трону яго, як свой сыноуні дар, злажыць усю суму навукі і дасьведчэння, якую назьбірала у часы безпрауя.

Але парадкі супольства ні мяняюцца мабыць гэтак легка і хутка, як урады. Праца гнібіцялеу ні асталася безплеклай. Знайшліся цемныя, выгадаваныя прошласьцю, людзі, якія пачалі заклікаць народ, каб ён высьцерагауся шчырых сыноу сваіх, каб ім ні веру, бо гэта —здраднікі, прыслужнікі багатых стану. Паплверанні векамі народ—аргэта пакорыу гэтым заклікам даунаго безпрауя і пайшоу за імі, за тымі, у чыім сэрцы ні было нічога апрача нявольніцкаго страху і падазронасьці. Пайшоу, паслухняны, з вялікай верою у сваіх збавіцялеу і прышоу з імі у тое царство бязладу, зьверства і братняй звады, з якога толькі адзін выход: у нібыт, у загладу. Ціпер, кіспадзевана для сябе, апынуушыся над краем бездоння, пакінуты кідаунімі правадырамі на сябе самаго,—народ наўчыць, адчаіушы страх і трывогу, якія яго апанавлі, і бацца назат падумаць, што з ім можа далей быць.

Так ясна пачаушыся, расійская рэволюцыя завела народ у цемру, у жах перад чародным момэнтам, ашукаушы яго пекнымі абецанкамі. З гэтаго цяжкаго стану мы павінны ратаваць народ наш. Павінны, забыушыся на усе уразы, якімі ён, падгюджываны нісумленымі правадырамі, закідау нас, пайсьці зноу да яго і быць з ім. Ні дзеля падзякі, ні дзеля вопляскау, а дзеля споуненя свайго сыноускаго абавязку, дзеля патрэб агульна-людзкога поступу і чалавечай культуры павінны дапамагчы яму ціпер усе, хто можа, хто мае нейкі запас навукі, дасьведчэння, умеласьці,—і проста сыноуняй ахвоты. Маючы на мэці такую помач народу, мы заклікаем вас, брацця усіх азваццца на гэты покліч. Мусім сабрацца, і злажыушы разам свае сілы, узяцца за працу ні трацючы часу, бо ціпер—„прабава—сьмерці недобна".

Шмат што нас можа разлучаць, але усіх нас еднае адно:—гэта доля нашай Бацькоушчыны-Беларусі, каторая палепшыцца можа толькі праз заклад моцнаго фундаманту яе нізалежнасьці на грунці ніраздзельнасьці беларускаго народу у яго этнографічных рубежах; праз падняцце нацыянальнай творчай сілы народу, як духоўнай, так і матэрыяльнай; праз упраздженне спачоучай земельнай рэформы у інтэрэсах дробных земляробау і беззямельных, каб згодна з дасьведчэннем соцыяльнай навукі паднясць іх дабрабыт і дапамагчы эконамічнаму развіцію края. Толькі згода усіх нацыяу на Беларусі, свабоднае развіцце іх нацыянальных культур, і злучэнне у агульнай працы усіх творчых жывых сіл края можа давясьці нас да бажаных скуткау.

Хто будзе плаціць расходы вайны?

Як відаць з дакавора памеж Украіной і Гэрманіей расійскіе расходы на вайну будуць падзеляны памеж усімі абласцямі, не гледзючы ці астаюцца яны з Рассей ці не. На Беларусь выпадзе з гэтага веселаго спадку міліардоу 6, хваце і ни унукоу. Трэба будзе заплаціць беларускую часць за страты прыватных людзей у Галіції і Усходней Прусіі, каторые збурэны не памеж-дународному праву. 600 вер. фронту на Беларусіі, наши лясочкі, каторые вылецелі дымам, бежэнцы усе гэта зроблена па расейскаму праву, значіць німа с каго і шукаць. Ні на якім кангрэсі аб гэтым нігаварылі; толькі п. Троцкі, калі чэкалі наступленьня Гэрманіі на Міншчыну, сказау, што прыфронтовая паласа так аграблена рускімі салдатамі, што Гэрманія тут калі і наступіць, то ні пажывіцца.

Паны дзяруцца, а у мужыкоу косці трашчаць!

Трэба беларусам злучацца, каб была стройна арганізованная нацыя, тагды і голас яе пачуюць. Можэ дачэкаемся часу, што нас перэстануць смаліць, паліць і разганяць.

Беларускі шлях.

Наш шлях,—цярэбляны векамі,
Наш шлях—пратоптаны лапцямі.
Па ім далей мы пойдзем.

Наш шлях крывей, сьлязьмі абмыты,—
Наш шлях. Ен намі ні забыты,
На ім мы нашу прауду знойдзем.

На шляху—дзедавы магілы,
На шляху—маладыя сілы,
На нашым шляху—наша доля.
На шляху лірнікі сьпеваюць
І песьні вольныя складаюць
А беларускім, родным полі.

Ачніцесь, бедныя ратаі,
Бо шчасьце—будучына краю
У вашых жа руках!
Ідзіце усе, усе бяз конца
Пад беларускім ясным сонцам
На беларускі шлях!

Язакар.

Збурэнная Беларусь.

600 верст фронту вайны прахадзіла на Беларусі. 1726068 бежэнцоу беларусоу балзаюца на усей Расеі, як. Трэба дапусціць, што каля 200000 хат трэба адбудоваць, нанова, і завясці гаспадарку.

Мястэчкі і горады мы тут ня лічым.

Каб адбудаваць і завясці усе, ніякіх ніхвае сіл. Трэба міжнародная помач грошэвая, адміністрацыйна-тэхнічная, агранамічная.

Насяленьне.

На кожнаго гаспадара па 4 дзесяцінах потрэбно зямлі. Ніва 1909 г. ... 6—7 Гаспадарка ... ку-

тары і шнурах“):

Насення на 4 дес.:		на 200.000 хазяйств.
жыта . .	11 пуд.	2200000пуд.
ауса . .	9 „	1800000 „
ячменя . .	4 „	800000 „
бульбы . .	100 „	20000000 „
гароху . .	2 „	400000 „
вікі . . .	2 „	400000 „
клеверу .	1/2 „	100000 „
Разам .		25700000пуд.

Если каждому даць по 1 скаціне, то трэба:

200.000 коні
200.000 кароу
200.000 парасят
200 000 авец
200.000 курэй.

Адкуль узяць 25 міл. пуд. насеньня?

Поуночная Расея галадая, Украіна меець запасы, але тамъ чэрназем і цяплейші клімат, насення мала прыгодна, трохі можна узяць, але усе сеяць украінскім рызыкоуна. Прошлую вясну сеялі беларусы авес прывозны, можэц быць, з Сібіры і ен неудаваусяь.

Насеньня трэба браць с Беларусі, Польшчы, Літвы, але яны найбольш уцярпелі ад вайны, і з іх можна наскрэбсці якіх 2 міл. пудоу, Многа зашкодзіла Беларусі, што усе маенткі по прыказу Пецербугскаго большевіцкаго правіцельства разбурэны да щчента, пад камандой велікарускай бальшэвіцкай арміі, катория зрабіушы „парадак“ нам, выветрылась счастліва з Беларусі асталося толькі „разбітае карыта“.

Скаціна.

Скаціны у Мінскай губэр. у 1916 г. было:

кароу 889 тыс. штук.
каней 460 „ „
свіней 918 „ „

У Магілеускай ешчэ меньш, за 2 года тут было столькі рэквізіцій, ды у дварох скаціну зглумілі гэту восень. Значыць можна гвалтам набраць на несчасную Гродзеншчыну, і збурэнные краі Віленской і Мінской г. 10-20 тысяч.

Скаціны есць многа у Валагодскай, Архангельскай, Олонецкай губ., напрыклад, каля г. Усть-Сысольска, гэта 500 верст ад жалезной дарогі. Туды ніякая война да гэтай скаціны не даходзіла.

У 1906 году у мінщчыне на 100 селян прыходзілось 47 кароу, а Валагодскай 50 шт. У Валагодскай лічылось 712 тыс. рог. ската. Але гэты скот можна аттуль вывозіць толькі летам, запасы яго там вялікіе у зыран, і парода пауночная, лесная, мне здаецца для нашаго клімата добрая. Нехай спецыялісты-скатаводы гэтым займуцца.

Зерна, каб война кончылась можна ешчэ дастаць у Канадзе. Трэба цяпер жа зрабіць ахрану і кантроль над нашым тут скатоводствам, каб не рэзалі цялят, а гадавалі.

Харчы.

Мы гаварылі аб насеньні толькі.!

Пакуль дачэкаецца бежэнец ураджаю, трэба яму 6 месяцоу нешта есці:

Для сямы з 5 душ трэба;
49 пуд. жыта
40 пуд. бульбы
ня лічучы сала
на 200 т. хат выйдзе
9.800.000 пуд. хлеба
8.000.000 „ бульбы.

Гэта ужо лягчэй знайсці, 6 месяцоу патроху можна падвазіць, і цэлы сьвет павінен памагаць.

Прылада гаспадарская.

Панарад, сані, хамут, гужы, набэдрыкі, дуга, падсядзелак, плуг, барана, каса, серп, вяроукі, сякера і інструмэнты, цэбры, кадкі, саганы і дробные рэчы. У мірным часе гэта усе каштавала 63 р. 35 к.

Грошей на абарот ешчэ патрэбна было 20 р. Цэны змяніліcь і гэта усе павіннен дастаць бежэнец ад международнаго фонду. Мы выставілі гэтые цыфры, каб рэальна паказаць, як много трэба арганізаціі і працы, і ня можна адкладаць ні мінуты, каб пасадзіць нашых беженцау на родные загоны.

Патрэбны хаурусы бежэнцоу.

Трэба, каб 3—4 сямы бежэнцоу злучыліся і засеялі кавалак зямлі хаурусом, агароды можэ каждая семья рабіць особне.

Сеяць трэба не гледзючы на шнуры. Сеяць прыдзецца, каб толькі пракарміцца ешчэ год, запасціся харчамі для скаціны, каня і парасят, с першых дзен вясны, трэба мобілізаваць усіх землеустроіцелеу і каморнікоу, разбіць на хуторы, каб можно было будаваць цэгельные дамы на новых меісцах. Тым часам може ешчэ 1 год прыдзецца жыць у баракахъ па 3—4 сямы.

Аб будынках, як справе вялікой, пагаворым другі раз.

А.

З газэт.

„Дзен. Мін.“ у стаці „трохэ розвагі“ пішучы аб будучыне Беларусі заклікае палякау ісьці разам з беларускай інтэлігенцией і будаваць арганізм дзержаунасці беларускай, памятуючы, што тэндэнцыя, павароту да стараго можэ мець крывавыя наступы для грамадзянства польскаго у Белай Русі.

Беларуская Віленская газэта „Гоман“ пішэ, што 25 студня г. г. склікаецца у Вільні беларуская канфэрэнцыя. На канфэрэнцыю маюць прыехаць прэдстаунікі з Віленскай і Гродзенскай губ.

Мэгай канфэрэнцыі — стварыць беларускае народнае прэдстауніцтво.

Як убачым і там нашы браты вядуць няупынную работу.

Бел. каталіцкая газ. „Крыніца“ гаворачы аб угрозе падзелу Беларусі між Расеяй і Германіей пішэ:

„Гэты падзел быу-бы сьмерцю для Беларусі, іон зрабіу-бы тое, што усходняя часьць змаскалела б зусім, а заходняя у канцы паддалася б польшчыні і беларускі народ перэстау бы існаваць, як адна цэлая нацыя.

Мы верым, што у берарускім народзе знайдзецца даволі арганічных сіл, каб выйсьці з гэтых цяжкіх варункау цэлым, свабодным, стварыушым сваю незалежную гасударственнасьць.

Літва.

Соцыялістычная газэта у Бэрліне „Vorwaerts“ піша:

Як ведама, літоускае краевое сабранне у верасьні месяцы, на которым было 200 прэдстаунікоу ад усіх станау літоускаго народу, высказалася за самабутнасьць літвы. Канфэрэнцыя гэта выбрала Краевую Раду, на каторай товарышам старшыні быу соцыяліст Кайрыс.

Краевая Рада высказалася, што будзе дабівацца нізалежнасьці Літвы, апіраючыся на Гэрманію і заключыць зею пачтовыя і жалезнадарожныя трактаты, мілітарную канвэнцыю с той агаворкай, што Гэрманіі нельга будзе карыстаць з літоускіх войск у каланіяльных войнах. Асьвядчэнне Рады мае толькі тымчасовае значэнне. Пастаянную вартасьць яна магла бы атрымаць толькі тагды, каб сваю волю высказау увесь літоускі народ чэраз сваіх прэдстаунікоу, выбраных агульным галасаваннем. Для апоры на немцау трэба атрымаць згоду нямецкаго „парлямэнту“

Літоуская прэса высказываіцца проціу галасавання усяго народу (плебісцыта) зсылаючыся на пастанауленне сабрання у Вільні з 21 верасьня 1917 г., гдзе адзінагласна была прынята рэзалюція, што аб судзьбе Літвы мог рашаць конституцыонны сойм, склікане да Вільна на падставе дэмакратычных выбароу.

Думкі.

Народ і інтэлігэнцыя.

Нацыянальны рух—справа культурнаго парадку. Простаму, паспалітаму народу трудна уразумець, дзеля чаго гэты нацыянальны рух, на што яму тая мова, с каторае кпяць і сьмяюцца.

Нацыянальнае адраджэнне—справа культурнаго разумення. У справі нацыянальнаго адраджэння патрэбно разуменне цэлаго, а ні часткаваго. Тут трэба ахапіць тое, што колісь будзе, што сьвеціцца у далекай будучыні, а ні дыміцца у сучаснасьці. Трэба любіць дальняго, а ні бліжняго, і быць закаханым у цэлае, а ні частковае. Трэба мяркавяцца с творчасьцю, а ні працавітасьцю.

Зусім справядліва, што і без нацыянальнаго адраджэння паспаліты народ можна зрабіць сытым і давольным. Але ні адным хлебам жыу бывае чалавек. Аддаушы ушанаванне целу перад духам, мы чынім гвалт над натураю. Занідбаны дух засумуе сьмяртэльна і зьнішчыць і цело.

Шмат каму гадалося, што, даушы народу добрабыт матэрыяльны, лягчэй абудзіць у ем і нацыянальнае. Але памыліліся. Прыняушы зямлю, народ упарта ні прымау нацыянальнаго.

Народ у масі сваей элямэнт пасыуны. Народ абьект, а ні субьект. Народ—матэрыял для творчасьці сылы ініцыатыунай, інтэлігэнтнай. Прауда, у народзі, усе,—культура прагрэс, характво, але па стольку, па скольку гэта праяуляецца у творчасьці яго сіл актуальных, яго інтэлігэнцыі. Глыба мармуру праяуляе характво, калі над ей паппрацуе сіла творчая,—скульптармастак, і праявіць у ем сваю думку-ідэю.

Для масы народнай усе роуна над якім пачаткам жыць, абы—добра, сыта і пакойна. Прауда, народ робіць гісторыю, але ні сам, а пад кірауніцтвам кагосьці. Вада круціць калеса у млыні, але тагды, калі творчая сіла прыстасуе да гэтаго патрэбныя прылады.

Трэба кінуць думку, што абуджанная масса сама пачне рухаць дэю нацыянальных заданняу. Народ рухаецца с прычын матэрыяльных, патрэбамі цела. Ідэю нацыянальнаго трэба запланаць у матэрыяльным. Трэба тварыць
туру, і яе здабыткі зацьвярд
і умацовываць у народзі.

Для заданняу нацыянальна
раджэння трэба арганізаваць
лігэнцыю. Для інтэлігэнцыі па
духа маюць сілу абвязковасьц
для масау патрэбы матэрыял
і толькі сярод інтэлігэнцыі ідэ
цыянальнаго адраджэння н
сілы, значэння і жыццевай пр
овасьці. А здабыткі творчай
інтэлігэнцыі народ прыме, як
іняу ен хрысьціянство, рэформ
ство і рэвалюцыю. Бо інтэлігэ
яго дух, яго розум, яго у
інстынкт жыцця. Інтэлігэнцы
можа тварыць таго, што ні
сно народу—ясьней кажучы,
лігэнцыя заусюды творыць
свайго народу, калі мае на
патрэбы цэлаго, а ні частк
патрэбы нацыі, а ні яго асо
стану. Сьціслае здавальненне
рэб ці інтарэсу часткі; таг
іншаго стана нацыі, прыводзі
катастрофы.

Ні забываючы справункау
ходку будзеннаго, інтэлігэ
Беларусі павінна запаліцца
агульнай, плянамернай прац
грунці культурна-нацыянал
росквіту свае Бацькаушчыны.

Мы перш за усе беларусы,
потым соцыялісты ці ні соцыял
дэмакраты ці ні дэмакраты,
сэрватысты ці ні консэрватыс

Захаваушы сваю нацыю, і
даваушы сваю хату, мы здо
завесьці у сябе парадак, адп
ны і нашаму сумленню і на
пракананню. Хто ні дбае аб н
той смяртэльна хвор, або сам
ца, бо ні можна гатавацца да
цця і ні дбаць аб самой кр
жыцця.

Хто кажа, што любіць Айц
бесанаго, а бліжняго свайго н
відзіць,—той лжец. Хто любіц
род, а мовы яго ці культуры
ні прымае, той падашуканец.
жыце народу, а ні людзям, лю
нацыю, а ні стан яго...

Язэп Ліхадзіеус.

Разруха і ра-дзел Расеі.

Вялизарны арганизм Расеі ко
рая была імперыей, збітай жа
нымі абручамі цэнтралістыч
царызма, разгніуся і развалізае
Цемные грамады, „вуліцы“ і са
ты захапілі каманду. Ідець не
пугачэушчіна.

Самыякультурныя і багатыя к
раіны Прыбалтыцкі край, Бела
Украіна страчены. Што робі
саветы?

—Яны узялі пасля крывавай
вы г. Новачэркаск. Заутра япо
з Амэрыкай займуць Сыбыр,
лія уцьвердзіцца у Архангель
Камісары народные, займуць с б...
Саратоу!

Знічтажаюць і ловяць контр
валюцію!

Усе гэта вельмі цяжка чыт
бо пры гэтым льецца кроу брат
і ідуць грабежы, мільены леця
дымам.

Па усей Расеі чуваць прэдсм
ные хрыпы.

Банды цемныхъ, азьвярэу
людзей падюжываюцца павадыр
Камісарамі, фанатыкамі, с ж

кручэннымі мазгамі; усе гэта робіцца ва імя... сацыалізма.

Ва усей Яуропе сацыалісты са страхам глядзяць, як закідываюць балотам і кроую высокіе ідэі соціалізма, надзею і уздыханне усех працуючых і потом і здароуем сваім, стараючых багацьце для другіх.

К. Каутскі, вялікі учэнік Маркса говорыць: у кнізе „Аграрный вапрос) „пралетарыат павінен дабівацца узяць уласць у гасударстве у свої рукі, але гэта не значіць, што аднэй пекнай раніцай ен захваце сілай міністэрства, і годзі.

Не і не, пралетарыат павінін быць к таму часу такой дзіуна арганізованнай сілай, такой інтэлегентнай і меючэй такі уплыу усе большы і большы на усе бакі жыцьця государства, што уласць натуральна пэрэйдзе у рукі працуючых.

* * *

Раздзел Расеі робіцца, як бы умоучкі згаварыліся і быушіе союзнікі і непрыяцелі Расеі.

Вайна кончыцца на рахунак Расеі і Турцыі, двух гасударствоу, каторые ні к селу, ні к гараду улезлі у вайну.

Калі Германія заняла часць Расеі, ужо і прэзідэнт Вільсон знайшоуся, і уздыхнуйшы сказау:

Ну, вось Расею занялі, так ей і трэба за "змену", нехай толькі Гэрманія аддасць за гэта Франціі Эльзас Латарынгію, а нам з Японіей і Англіей пара ужо заняць Сыбыр.

Адным словам, каля дзележа Расеі стаіць „хвост", „чэрэда"; Гэрманія, быушые хаурусьнікі Расеі, Турцыя сліну пусчая, гледзічы „на вершыны Каўказа", бо Англія падхапіла у яе Месапатамію, Аравію, Ерусалім, і зрабіла іх «незалежнымі» ...ад Турцыі, Турцыя хочэ зрабіць Закаукасьзе так сама „незалежным" ад Расеі.

Для дыпламатоу „незалежнасць" цэлая находка!

Старасьвецкі.

Нацыянальная школа.

Усе народы, каторые жывуць аддзэльным культурным жыцідем, маюць свае нацыянальныя школы. Адны мы, беларусы, да гэтаго часу ні мелі свае школы і толькі цяпер начынаемо будаваць яе.

Нацыянальная школа на захадзі Эуропы утварылася дауно. Першыя началі будаваць яе немцы ад часу рэфармацыі у начатку XVI-го веку. Да гэтаго часу на „простых" народных мовах ні вучыліся нігдзе. Усюды па школах была агульна—навуковая мова—лацінская, каторай тагды ужывалі усе вучаныя людзі. Дзеля гэтаго навука магла шырыцца толькі паміж заможных станау, которые мелі дастатак і час на навученне чуждое ды яшче труднае мовы. У нас дзеля гэтых прычын навука, як кожны ведае, стаяла тагды ні вельмі высока, бо тацілася шмат часу на тое, кабе навучыцца у чужой мові хоць крыху граматыкі, логікі, рыторыкі, філезофіі і т. д.

Немцы першыя парвалі з лацінскаю мовою, як з універсальнаю. Лютэр перэкладае Біблію з лацінскае на немецкую мову; у начатковых школах выкладаецца толькі немецкая мова і дзякуючы гэтаму Біблія становіцца у немцау, як і у жыдоу, настольнаю кнігаю. Просты немец больш чытае і лепей ведае святое пісьмо, як часам духоуныя асобы хрысціьян, ні лютэран. У нас-жэ да астатняго часу біблія была толькі на славянскай і на рускай мові.

На беларускай мові у нас німа Бібліі. А тым часам ні можна ні прызнаць велькаго уплыву святога пісьма на маральнасць народа.

Уcякі ведае, што чужое мовы навучыцца грунтоуна вельмі цяжка Толькі малые дзеці навучацца ея больш-меньш лягчэй пры помачы гувэрнэрау і гувэрнантках.

Сярэдняя школа ні дае грунтоунаго знання чужых мовау. Нават прафэсарэ ведаюць чужыя мовы больш тэорэтычна. І вось бывае, што чалавек выдаецца вельмі разумны калі ен гаворыць у роднай мові, ні выдаецца такім, калі ен гаворыц у чужой мові. Бо мова і разум знаходзяца у вельмі цесном звязку поміж сабою: мы думаем у якой-нібудзь адной мові: беларус-у беларускай, паляк у польскай і т. д. Дзеля гэтаго кожны народ мае свае анэкдоты, у каторых ен высьмеівае людзей другіх народау, як ні надта разумных—а дзеіцца гэта вельмі проста: яны ні разумеюць іх гутаркі.

Апроч таго, дзеці простаго народу ні маюць часу і дастатку вучыць чужую мову і большасць іх ні мае здольнасці да чужых мовау. Пачынаючы ужо з 8 гадоу, бацьки прыцягваюць сваіх дзяцей да працы: пасвіць скаціну, баранаваць, даглядаць малых і т. д.

Толькі нацыанальная школа, то значыць школа родная па мові і духу можа у найкаротшы час і з найменьшымі затратамі даць дзецям тое, што ім патрэбне будзе у жыцці.

Каб да гэтаго часу навука скрось выкладалася у мові лацінскай, дык напэуня Эуропа ні дасягла б такога высокаго стопня культуральнаго развіцця.

Разглядаючы школы другіх народау, мы бачым, што навука найвышей стаіць там, дзе пануе фонэтычны правопіс, як гэта мы бачым у немцау. У Французам і англічанам шмат цяжэй навучыцца правопісу вае мовы, бо у іх ен этымалегічны.

Хаця-ж расейскі правопіс блізкі да фонэтычнаго, аднак Грот і другія зрабілі яго вельмі цяжкім. На Літару „Ѣ" марнавауся чуць ні увес час у пачатковуй школі і толькі сярэдняя школа магла яе абдолець.

Мы, беларусы, ужываем фонэтычны правапіс і гэта паможа нам паставіць нашую школу на высокую ступеню.

Нацыанальнае школы пакуль што у нас німа, і нам трэба будзе напружыць усе сілы, каб стварыць сваю школу. Пры гэтым нам треба будзе рэфармаваць адначасна усе школы, пачатковую, сярэднюю і вышэйшую.

А. Даніловіч.

Я буду чыноунікам.

Як толькі беларускі хлопецдзерэвенскі кончыць школу, іон паступаець пісарэм куды кольвек у канцэлярыю. Счаслівейшай карьеры ужо ні было.

Вайна і астатніе выпадкі зрабілі і яшчэ зробяць цэлые тысячы людзей, быушых вайсковых, чыноунікоу, которые шукаюць па Мінску мейсца, службы, а ясная рэч не знайдуць. Трэба ім забыць пра чыноуніцкую службу.

Для адбудавання краю трэба, каб у кожнай валасьці былі цэгельні с гофманскімі печамі, на беларусі есць чортова гібель торфу, трэба забараніць ставіць сцены будынкоу с дрэва, паліць толькі торфам, гэты балотны вугаль можэ круціць цэлые тысячы фабрык і заводау, трэба асушыцелеу балот і сенажацей—мэліаратароу, вапенные скалы, мел раскінуты па усему краю.

Трэба рабіць апрыч цэглы, дахоукі, дрэнажы. Трэба гонтарэзные заводы, трэба інструктароу па сельск. гаспадарцэ, скатоводству, птіцэводству, садоуніцству, агародніцству, пчелярству, будоуле, ганчарству, ткачэству, гарбарству, дарожнай тэхніцэ...

Вы наша молодзеж беларуская і наша будучая надзея. Вазьміцеся за гэтые працы, чытайце кнігі, адкрывайце курсы, езжайце у чужые краі, каб там гэтаму выучыцца на карысць сваему краю. Нехай старые, семьяністые ідуць у канцэляры. Будзце больш амэрыканцамі.

А. У.

Мінскае Беларускае Предстауніцтво.

25 лютаго састаялося сабранне беларусоу—прэдстаунікоу ад усіх слаеу насялення. У гэтым сабранні выбраны з 9 чалавек камітэт пад названням: „Мінскае Беларускае Прэдстауніцтво".—Камітэт мае за заданне прадстауляць інтарэсы беларускаго народу, і быць нацыанальным цэнтрам, куды за усякімі спраукамі маюць зварачывацца усе, каму дорага нізалежнасць Беларусі, культура і самобыцце беларускаго народу.—У камітэт увашлі: пратаярей Кульчыцкі, гэнэрал Кандратовіч, ксендз Гадлеускі, Скірмунт, Уласоу, Аляксюк, Чаусоу, Зямкевіч, і Русецкі.

Предстауніцтво памящаіцца: Мінск, Серпухоуская 12.

„Бѣлорусская Земля" № 1

Издатель: союз бѣларусскіх организацій, редактор: редакціонный колоктив. Вельмі жыва і цікава напісана історыя 5 дзен уласьці беларускаго народнаго сэкрэтарыята. Гэты № 1 з гістарычнымі дакумэнтамі кожны беларус павінен мець, газэта напісана цікава толькі жаль што ні у беларускай мове.

Бабруйск.

У Бабруйску выбрана і прыступіла да працы павятовая нацыянальная Беларуская Рада. Учора дэлегацыя ад Рады прыбыла у Мінск і мела канфэрэнцыі з беларускімі арганізацыямі і асобнымі дзеячамі.

„Гоман".

Ластаукай, звястуючай пекную вясну, з'явілася учора для німногіх тутэйшых беларусау, каторым удалося бачыць яе, Віленская беларуская газэта „Гоман". Як на Вялікдзень вітаюцца людзі радаснай весткай „Хрыстос Уваскрос!", гэтак і учора можна было убачыць людзей, каторыя пры спатканні радасна пыталіся: „бачылі Гоман?", „чыталі Гоман?". Тая-ж радасьць, той самы блеск у вачах, тая-ж ясная усьмешка. Бо „Гоман"—гэто сьведак таго, што „жыве Беларусь" уся, ад рубяжу да рубяжу, адным народам, адным духам, адным бажаннем.

Аб беларускім жыцці у Віленшчыне і Гродзеншчыне, як яно малюецца у газэте нашых братоу падамо у чародным №.

Хроніка.

—o—

Харчовые справы у горадзе с кожным днем робяцца горшымі. Прывозу німа, ваколіцы гораду і павету выгалачываюцца і прад горадам хутка можа паустаць прывід голаду.

Толькі сьціслай экономіяй прадуктау у цяперашні час адсунуць надыходзячую бяду.

—

З газай (нафтай) гэтак сама кепска. Гарадская управа магла выдаць для раздзелу паміж жыхарамі толькі 120 пудоу. Ад нядзелі гэта газа будзя прадавацца з крамау, у каторых даглядацімуць за выдачай кантралеры Цэнтродому. Прадажа вясьціся будзя у Замковай № 24. Тарговай 18, Лагойскі завул., Лагойскі тракт 35, Каломенская 18, Ракоуская 24, Нова-Красная 24 і Людамантская 19, крамах. Даваць будуць па 2 ф. на кватэру і па 1 ф. на субкватэранта. Жыхары 1 уч. газы ні дастануць.

—

За тоя з гарэліцай справы улепшаюцца. У рэстарацыях паволі пачынаюць прадаваць гарэлку і др моцныя напіткі і з буфэту і да столу. Сям-там, можна часамі спаткаць прызваітых маладых людзей „на узводе". Камітэт грамадзянскаго абэзпэчэнства мяркуецца ужыць проціу гэтаго рашучых заходау.

—

Маюцца пэуныя весткі, што усе рускія ваенна-служачые, гэтак сама рабочыя, працаваушыя на рускую армію (у том ліку і сарты) будуць у нідалекім часе атпраулены у Расею. Можа быць у асобных паяздах.

—

У Мінску адбудзецца зьезд месцовых і земскіх самапрауленняу Мінскай губ.

—

Дабравольная пажарная дружына

м. Мінска ні мае саусім фундушау для далейшаго істнавання.

—

Узновіцца мусіць скора работа Мінскай почты і тэлеграфу, на што есьць ужо з года нямецкай улады. Астаноука толькі тэхнічная, каторая мае быць хутка усунена. Гэтым, аднак, ні рашаецца пытанне аб прыняцці на службу служыушых раней на почце і тэлеграфе чыноунікау і выплаце ім пэнсіі.

—

Прэдстаунікі „Цэнтрадому“ і часьці пачт.-тэлегр. чыноунікау учора падалі гарадскому галаве праэкт устройства у Мінску месцовай почты, каб нарыхтаваць комунікацыю у месьце. Аутары праэкту прасілі гарадскога галаву узяць усе прэдпрыемства у рукі горада. Галава дакляравау, што Управа абсудзіць і прыме праэкт калі ен ні будзя суліць страт для гораду.

—

Учора узнавілася дзеяльнасьць Мінскай Скарбовай (Казеннай) Палаты. На якіх асновах будзя ісьці праца Скарбовай Палаты у дальшым часе покуль ні ведама. Магчыма, што Скарбовая Палата будзя органам беларускаго краеваго прэдстауніцтва.

—

У апошні час прыкмечаецца паляпшэнне рублеваго курсу. Замест 1 маркі за рубель плацяць 1 м. 25—37 пфэнінгау.

—

Есьць думка каб выпусьціць месцовыя грашавыя знакі (боны). Гандлевыля, банкоускія і біржовыя дзеячы адносяцца да гэтаго спагадна. Боны маюць быць на 5—10 рублеу.

—

Р. Скірмунт гэтым заяуляець, што у польскай дэлегацыі ен ні быу, а быу як прэдстаунік беларусоу, і як такі гаварыу с германскім камандаваннем.

Рэдактар-выдавец
П. АЛЕКСЮК.

Абвесткі.